

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta tat-3 ta' Lulju, 2003

Citazzjoni Numru. 898/1990/1

**Avukat Dottor Henry sive Eric Mamo in
rappresentanza tal-Mid-Med Bank Limited u b'nota tat-
13 ta' Jannar 1998 l-isem ta' Mid-med Bank Limited
gie sostitwit ghal Mid-med Bank p.l.c. u b'nota tad-9
ta' Dicembru 1999 l-isem tas-socjeta' inbidel ghal
H.S.B.C. Bank Malta p.l.c. b'effett mill-1 ta' Dicembru
1999.**

vs

Josephine Carol Farrugia mart John

Il-Qorti;

Rat ic-citazzjoni pprezentata mill-attur nomine fl-10 ta'
Awissu, 1990, li fiha wara li ppremetta:

1. Illi nhar il-31 ta' Lulju, 1990, il-konvenuta pprezentat ruhha mal-*counter* tas-*Savings Branch* tal-Banka attrici, Republic Street, Valletta sabiex tigbed minn *Savings Account* taghha is-somma ta' tmien mitt Lira (Lm800), vide il-*withdrawal voucher* (Dokument A);

2. Illi l-kaxxiera bi zvista qrat hazin il-*voucher*, u minflok tat lill-konvenuta s-somma ta' tminn mitt Lira (Lm800) skond dan il-*voucher*, il-kaxxiera tat lill-konvenuta s-somma ta' tmint elef lira (Lm8,000);

3. Illi sakemm gie skopert l-izball, il-konvenuta kienet gia harget mill-*branch*, u minkejja sforzi sabiex tigi ntraccjata, din ma nstabitx mal-ewwel, stante li ma marritx direttament lejn darha, u meta giet kontattjata, hija cahdet li hadet iktar mis-somma ta' tminn mitt Lira (Lm800);

4. Illi impjegati tal-Banka attrici kif ukoll xhieda estranji nnutaw li l-konvenuta irceviet bosta pakketti ta' kontanti minghand il-kaxxiera msemmija, u meta it-*"Till"* giet maghluqa u ttiehed il-bilanc taghha, irrizulta nuqqas ta' sebat elef u mitejn lira (Lm7,200);

5. Illi ghalhekk jirrizulta li l-Banka attrici wettqet bi zball pagament ta' somma indebita ta' sebghat elef u mitejn Lira (Lm7,200) lill-konvenuta li ghall-istess motiv hija tenuta ghar-rifuzjoni tal-istess;

Ghalhekk l-attur talab lil din il-Qorti prevja okkorrendo li tiddikjara li hija thallset indebitament s-somma ta' sebat elef u mitejn lira (Lm7,200):

1. Tikkundanna lill-konvenuta sabiex thallas lill-attur is-somma ta' sebghat elef u mitejn lira (Lm7,200) kif ukoll l-imghax legali mid-data tal-1 ta' Awissu, 1990; bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-mandati numri 1957/1990, 1958/1990 u 2042/90 kontra l-konvenuta li tibqa' ngunta ghas-subizzjoni;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-Nota tal-Eccezzjonijiet tal-konvenuta li biha ecceppiet:

1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt;
2. Salv eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjonijiet rispettivi tal-partijiet;

Rat id-dokumenti esebiti u l-atti kollha tal-kawza;

Semghet il-provi li resqu l-partijiet;

Rat in-Noti tal-Osservazzjonijiet tal-partijiet;

Rat li l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi f'din il-kawza il-Bank attur qed jitlob li jinghata lura s-somma ta' Lm7200 li kaxxiera minn taghha ghaddiet indebitament lill-konvenuta.

Jirrizulta mill-prova li l-konvenuta kellha *Savings Account* numru 304230134 mas-*Savings Office* tal-Bank attur, li dak iz-zmien kien maghruf bl-isem ta' Mid-Med Bank; il-*Branch* fejn kellha dan il-kont kien il-Belt, fi Triq ir-Repubblika (quddiem il-Borza). Fil-31 ta' Lulju, 1990, il-konvenuta marret f'dan il-*Branch* u talbet li tigbed Lm800 mill-kont taghha. Dak iz-zmien, il-klijenti li riedu jigbdu xi flus mill-kont taghhom, riedu l-ewwel jattendu ghand kaxxier biex tintela' *voucher* indikanti s-somma li trid tingibed, u wara li dik it-talba tigi accettata, bil-firma tal-*clerk* li jkun awtorizza l-izbank wara verifika li jkun ghamel fil-kont tal-klijenta partikolari, il-klijenta tmur bil-*voucher* hekk iffirmata mill-*clerk* ghand kaxxier iehor biex tinghata l-flus. Il-konvenuta, kif inghad, marret biex tigbed Lm800 u l-ewwel kaxxier li kellmet mlielha l-*voucher* li fiha hemm indikat li, fil-kont taghha, il-konvenuta kellha depositu ta' Lm2168, u wara li tnaqqas it-Lm800 li talbet, jibqala bilanc

ta' Lm1368. Din il-*voucher* giet debitament iffirmata mill-*clerk* koncernat u mill-konvenuta. Din ta' l-ahhar, bil-*voucher* f'idejha, marret ghand kaxxiera ohra biex tiehu l-flus. F'dan il-kaz, din it-tieni kaxxiera kienet Helen Azzopardi. Meta l-konvenuta resqet lejn din il-kaxxiera, ippresentatilha l-*voucher*. Skond il-kaxxiera, din, bi zball, qrat il-*voucher* bhala li kienet tawtorizza pagament ta' Lm8000 u taghtha dik is-somma; il-konvenuta tghid li hi giet moghtija it-Lm800 biss li talbet.

Mill-provi jirrizulta wkoll li fil-*cash book*, hemm imnizzel li mill-kont tal-konvenuta sar pagament ta' Lm800, izda minn cekjar fiziku li sar tal-kexxun tal-kaxxiera in kwistjoni, ftit wara li spiccat din it-transazzjoni partikolari, irrizulta li bejn il-kotba u l-flus kien hemm diskrepanza ta' Lm7200.

Il-kaxxiera in kwistjoni, Helen Azzopardi, xehdet li dak izmien hi kienet tahdem fil-Foreign Exchange Unit tal-Bank attur, izda, meta tingala' gurnata li jkun hemm hafna nies fil-bank, hi gieli taghmel xoghol ta' kaxxiera. Kienet tahdem hekk ta' kaxxiera xi darbtejn fil-gimgha, dejjem skond il-volum tax-xoghol.

Dakinhar in kwistjoni, il-Bank kellu volum kbir ta' nies li riedu jinqdew u din il-kaxxiera nizlet tghin taqdi n-nies. Lejn l-ahhar tal-gurnata qdietet persuna, rapprezentant ta' ditta klijenta tal-Bank, li ddeposita somma kbira ta' flus fi flus kontanti; is-somma kienet ta' Lm13,000. Wara li qdietet lil dan giet mara ohra li riedet issarraf cekk intestat fuq bintha. Peress li dan ic-cekk kien kwalifikat bil-kelma '*only*', il-kaxxiera qaltilha li hi setghet taghti l-flus lit-tifla biss. L-omm bdietet tirrabja u tghajjat u anke issabbat fuq il-*counter*, baqghet hekk tghajjat sakemm dahlu tas-*security* u hargu lill-mara mill-Bank. Il-kaxxiera infixlet b'dan l-incident u bdietet tibki. Hi, pero', baqghet mal-*cash* u l-persuna li qdietet wara kienet il-konvenuta. Il-kaxxiera ivverifikat il-firem fuq il-*voucher* li ppresentatilha l-konvenuta, u peress li hasbet li l-*withdrawal form* kienet ghall-ammont ta' Lm8000, u peress li fil-kexxun inzerta li kellha bizzejjed cash biex tkopri dik is-somma, hallistha Lm8000. Fil-fatt taghtha 8 pakketti ta' Lm1000-il wiehed. Il-flus kienu hekk ippakkjati ghax meta l-kaxxiera jircievu

depositu ta' flus konsiderevoli, dawn jaghmluhom fil-*bundles* ta' mija l-wahda, u jdawruhom b'*tag* (ta' kulur skond id-denominazzjoni) li tindika li dak il-pakkett fih mitt karta ta' dik id-denominazzjoni; f'dan il-kaz, il-pakketti kienu ta' flus ta' Lm10, imdawrin b'*tag* hadra, il-kulur tad-denominazzjoni partikolari. Peress li dik il-kaxxiera kienet ghadha kif ghaddiet il-flus li rceviet minghand persuna ohra u ghamlithom f'*bundles* ta' mija, ma ghoddithomx mill-gdid, izda poggiethom quddiem il-konvenuta u staqsietha jekk riedetx tghodhom; din qaltilha li kienet mghagglha hafna u l-flus ma gewx mghoddija. Hekk kif il-klienet kienet hierga mill-Bank, il-kaxxiera ndunat bl-izball. Dak il-hin ma setghetx tghid lis-*security officer* izomm lill-konvenuta fil-Bank, ghax minn fejn kienet ma setghetx tarah (Victor Vella fol.150). Hi, allura sakkret il-kexxun taghha u marret tigrigi wara l-konvenuta, pero', meta harget mill-Bank ma rathiex.

Il-konvenuta, da parti taghha, tghid li meta marret ghall-flus, il-kaxxiera harget mill-kexxun pakkett wiehed imdawwar b'*tag* hadra, u minn dak il-pakkett harget Lm800, ghaddewhom u taghthomlha. Meta, aktar tard matul il-jum, il-konvenuta nstabat mis-*security* tal-Bank u marret lura l-Bank, wriet li fil-basket kellha biss Lm800 sfuzi. Hi cahdet mill-ewwel li qatt irceviet Lm8000 kif allegat il-kaxxiera.

Kif jidher dan hu kaz li jistrieħ kompletament fuq apprezzament ta' fatt. Hi hasra li kaz bhal dan mhux se jigi deciz minn min sama' viva voce l-versjonijiet tax-xhieda principali, biex ikun jista' jsir apprezzament ahjar tal-versjonijiet taghhom. Fil-fatt ser jirrizulta, mhux biss li z-zewg xhieda principali instemghu minn zewg gudikanti differenti, izda d-decizjoni se tinghata minn gudikant li ma sama' lil hadd minnhom.

Din il-Qorti fliet sew ix-xhieda u jirrizulta li, bhala fatt, il-kaxxiera in kwistjoni instabet *short* fis-somma ta' Lm7200. Il-konvenuta kienet l-ahhar persuna li nqdiet mill-kaxxiera in kwistjoni, u meta din indunat bl-izball, ghalqet il-kexxun u ppruvat tfittex lill-konvenuta. Il-kexxun infetah quddiem l-ufficcjal li ghamel ir-*reconciliation*, certu Godwin Spiteri, li

sab in-nieqes indikat (fol 166). Dan ikkonferma li wara li ccekkja l-kotba tat-*transactions* tal-kaxxiera in kwistjoni u l-flus li din effettivament kellha fil-kexxun, sab li kien hemm *short fall* ta' Lm7200 (ara xhieda tieghu a fol 75); din id-diskrepanza giet konfermata wkoll mill-Ufficial Michael Curmi (fol 53 tal-process). B'hekk, jirrizulta pruvat li l-Bank tilef is-somma ta' Lm7200, u din is-somma, mic-cirkostanzi tal-kaz, jew ittiehdet mill-kaxxiera Helen Azzopardi jew mill-konvenuta, kif tallega din il-kaxxiera. Hadd iehor ma kellu access ghall-kexxun in kwistjoni, ghax kif qalet Helen Azzopardi, meta illargat biex tfittex lil dik il-klijenta partikolari, hi sakkret il-kexxun u dan infetah minnha stess fil-presenza ta' Godwin Spiteri li, quddiemha ghamel ir-*reconciliation* indikata.

Bl-ghazla hekk ridotta, jibqa' biex jigi determinat, jekk hu possibbli, min minn dawn it-tnejn effettivament ha l-flus indebitament. Hawnhekk, il-Qorti trid tirmarkha li mhix se tiddeciedi xi htija kriminali, u kwindi mhux mehtieg li r-responsabbilita' tirrizulta minghajr dubbju ragjonevoli. Ghalhekk, ghalkemm il-Qorti ta' l-Appell Kriminali kienet irrevokat id-decizjoni moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Malta), u lliberat lill-konvenuta minn kull imputazzjoni ta' htija, ma tfissirx li din il-Qorti ma tistax, fuq bazi ta' probabbilita', issib lill-istess konvenuta responsabbli ghan-nuqqas. In vista tad-differenza fil-grad ta' prova mehtiega miz-zewg Qrati, hu possibbli, u gieli hekk jigri, li persuna tinsab mhux hatja mill-Qorti Kriminali, izda responsabbli ghad-danni mill-Qorti Civili u dan b'rizultat ta' l-istess incident.

Fl-elevalwazzjoni tax-xhieda, din il-Qorti ser tiskarta d-dokumenti li l-Bank attur esebixxi bir-Rikors tieghu tas-16 ta' Novembru, 2001 (fol 228) u dan peress li dak id-dokument ma jikostitwix prova kif trid il-ligi. Ghal kull buon fini, din il-Qorti, ghalhekk, qed tichad it-talba hemm maghmula biex id-dokument anness jitqies bhala prova.

Fl-analizi tal-provi, din il-Qorti fliet bir-reqqa x-xhieda ta' Manfred Tanti u ta' Simon Debono, zewg kaxxiera li kienu jahdmu mal-kaxxiera in kwistjoni, Helen Azzopard, li dak inhar kienu qed jahdmu hdejha. Din il-Qorti thoss li l-

versjoni li taw dawn ix-xhieda taghti kredibilita' lill-versjoni ta' Helen Azzopardi u ma tarax ghaliex ghandha tiskarta x-xhieda taghhom.

Manfred Tanti ikkonferma (fol 26) li ra lil Helen Azzopardi thallas lill-konvenuta "hamsa u setghu kienu aktar" pakketti ta' elf lira l-wiehed. Dawn il-pakketti kienu jikkontjenu mitt karta ta' ghaxar liri –il wahda, mizmuma b'tag hadra (il-kulur tal-karta ta' flus ta' Lm10). Ikkonferma – kuntrarjament ghal dak li allegat il-konvenuta – li l-flus ma inghatawx sfuzi u ma gewx mghoddija, izda lill-konvenuta ra tghodd il-pakketti.

Simon Debono, wara li spjega kif il-flus jigu mizmuma b'tags bil-kulur tad-denominazzjoni partikolari, xehed li ra lil Helen Azzopardi tircievi depositi konsiderevoli ta' flus, u wara, taghti "pakketti ta' flus" lill-konvenuta; hu ma jafx kemm kienu flus, izda kienu "minn hames sa sitt pulzieri gholi ta' bank notes ta' valur ta' ghaxar liri l-wahda" (fol 33). Is-somma ta' Lm800 fi flus ta' ghaxar liri, ma tista' qatt tkun f'mazz gholi ta' hames jew sitt pulzieri, kwindi l-flus li hadet il-konvenuta bilfors li kienu aktar minn hekk.

Dan ix-xhud qal ukoll li l-kaxxiera Helen Azzopardi indunat bl-izball mill-ewwel, u hu u xi haddiehor marru jfittxuha, izda ma sabuhiex. Interessanti, l-ahhar parti tax-xhieda tieghu fejn qal li, meta eventwalment, il-konvenuta nstabet u giet il-Bank, din harget mill-basket taghha Lm800 biss, u ddeskriva dan l-att da parti tal-konvenuta bhala "a joke" u dan "ghax jiena rajt il-munzell ta' liri li kienet irceviet u meta rjat dan li giebet indunajt li ma kienx dak li rceviet". Din l-istqarrija wahedha, jekk emmnuta –u din il-Qorti ma tarax ghaliex m'ghandhiex temminha – hija fatali ghat-tezi tal-konvenut.

Din il-Qorti thoss li x-xhieda ta' Helen Azzopardi hija wahda verosimili u kredibbli. Kienet ghadha kemm dahlet somma konsiderevoli ta' flus f'cash u din, kif hija l-prattika tal-Bank, ghamlithom b'bundles ta' mitt karta 'l wahda; hafna minn dawn il-flus kienu karti ta' valuta ta' Lm10, u, ghalhekk, kienu mizmuma b'tag hadra. Ezatt wara dan id-depozitu, kellha incident ma klienta ohra li bdiet

tghajjarha, tghajjat u ssabbat fuq il-*counter* quddiemha; il-kaxxiera zgur li spiccat ecitata, tant li bdiet tibki. Kif kienet hekk kommosa, giet il-konvenuta b'*voucher* ghal Lm800 (bis-somma ta' flus miktuba bi kliem, li fil-verita' mhux daqshekk car, tant li, jekk persuna tkun mifxula, u mhux regolari tahdem bhala kaxxiera kif kienet Helen Azzopardi, facli tfixkel l-ewwel "h" ghal "th"), izda l-kaxxiera taghtha, minflok, tminn pakketti ta' Lm1000-il wiehed. Meta Helen Azzopardi giet biex tirrikordja t-transazzjoni fil-*cash book* taghha, rat il-*voucher*, nizzlet Lm800, u mill-ewwel, indunat bl-izball. Kif ikkonferma Michael Curmi (fol 132), il-kaxxiera jahdmu wahedhom, u ma hemmx *double checking*, u, kwindi, ma kien hemm hadd li jindika l-izball qabel ma sehh.

L-ufficjali tal-Bank xehedu li skond il-procedura l-kaxxiera suppost jaghmlu l-*entry* fil-*cash book* qabel ma jaghtu l-flus, u li suppost wkoll jaghmlu analizi tal-flus li se jinghataw, qabel ma fil-fatt jithallsu pero', ikkonfermaw li din il-procedura gieli ma tigix segwita, fis-sens li l-analizi tal-flus ma ssirx, u l-*entry* fil-*cash book* issir wara t-transazzjoni partikolari (ara xhieda ta' Victor Vella a fol 144 u 145 tal-process). Mehud kont tal-fatt li Helen Azzopardi kienet ecitata u li l-konvenuta kienet l-ahhar persuna li kienet ser taqdi dakinhar, hu verosimili li din hasbet biex l-ewwel taghti l-flus lill-klijenta, halli din tillarga minn quddiemha, u wara tikteb l-*entry* u taghmel ir-*reconciliation* fil-kwiet.

Min-naha l-ohra, din il-Qorti ma ssibx lill-konvenuta kredibbli. Baqghet tinsisti li hadet il-flus sfuzi mizmuma b'lastiku, meta hemm zewg xhieda li stqarru li rawha tiehu pakketti ta' flus mizmuma b'tag. Harget ukoll bl-istorja tal-*pouch* fejn qalet li poggiet il-flus, biex tipprova turi li Lm8000, kieku hadithom, ma kienux joqoghd u fil-*pouch* fejn qalet li poggiet il-flus. Mhux biss, pero', hadd ma raha t'poggi l-flus f'*pouch*, izda dritt fil-basket, izda fil-fehma ta' din il-Qorti din l-istorja tal-*pouch* ma hi xejn hlief "storja" biex il-konvenuta tipprova tiggustifika t-tezi taghha li ma setghetx hadet Lm8000, storja li din il-Qorti, pero' ma tnizzilx.

Il-konvenut ppruvat turi wkoll li wara l-Bank marret dritt it-“Tico Tico”, bar fi Strada Stretta, fejn hemm iltaqghet ma' habiba taghha u, wara li hadu kafe', marru flimkien id-dar, fejn sabet is-*security* tal-Bank jistennewha. Hemmhekk, giet mitluba tiftah il-basket li kellha u nstab li kellha biss Lm800 fih. Il-konvenuta, b'hekk, trid turi illi kieku kellha Lm8000, dawn kienu jinstabu fuqha ghax ma kellha ebda opportunita' tiddisponi mill-flus. Fil-fehma tal-Qorti, pero' sakemm il-konvenut waslet fit-“Tico Tico”, hi kienet wahedha u setghet facilment “tahbi” l-flus zejda li nghatat. Ix-xhieda li tat Mary Muscat ma tantx tghin lill-konvenuta. Din ix-xhud qalet li marret it-“Tico Tico” biex tistenna lill-konvenuta peress li kellhom imorru flimkien ghand agenzija tal-ivjaggar biex ihallsu ghall-vjagg li kien behsiebhom jaghmlu lejn it-Turkija. Meta waslet il-konvenuta, hadu kafe' u wara baqghu sejr in dritt lejn id-dar; ma marrux ghand l-agent tal-ivjaggar ghax, sa dak il-hin, kien tard u kienu jafu li lahaq ghalaq. Ma giex spjegat ghaliex, meta waslet il-konvenuta, ma marrux dritt lejn l-agent tal-ivjaggar taghhom flok qaghdu jistennew li “jsir il-hin” u hadu l-kafe'. Probabbli, qaghdu jiehd u l-kafe' peress li, meta waslet il-konvenuta fil-bar, kien gia tard wisq, cioe', mhux ezatt wara li harget mill-Bank. Hi x'inh i, ix-xhieda ta' Mary Muscat ma' hi ta' ebda ghajnuna ghall-konvenuta, ghax ma tkoprix il-hin ta' ezatt meta l-konvenuta harget mill-Bank.

Ta' min jirrileva li fejn jinsab il-Bank fi Triq ir-Repubblika l-Belt, hemm telgha u triq ftit twila sal-kantuniera fejn hemm il-Palazz tal-President, id-direzzjoni li hadet il-konvenuta, u kieku verament hadet dik ir-rotta (u mhux in-naha l-ohra, lejn id-dar taghha, fejn it-triq sal-kantuniera hi qasira) u mxiet b'pass normali, kienet tidher fit-triq hekk kif Helen Azzopardi u Ufficjal tal-Bank hargu jigru warajha.

Il-konvenuta, meta xehdet, wriet li kienet tiftakar b'mod car il-passi li hadet meta harget mill-Bank (fol 217) izda stranament, meta bdiet tixhed, ma setghetx tiftakar jekk marretx biex tigbed Lm700 jew Lm800 mill-Bank, u kkonfermat is-somma ta' Lm800 wara li l-Avukat taghha fakkarha u wrieha l-*voucher* relattiva (fol.210). Dan kien kaz li zgur effettwaha, speccjalment fid-dawl tal-proceduri

Kopja Informali ta' Sentenza

kriminali li ttiehdu kontra taghha, u l-ammont involut kellu jkun zgur dettal hafna aktar importanti li kellha tiftakar, milli t-toroq li hadet biex marret sat-“Tico Tico” bar.

Kollox ma kollox, din il-Qorti jidhrilha li l-versjoni li tat Helen Azzopardi hija aktar kredibbli. Ix-xhud Victor Vella darbtejn iddeskriva lil din il-kaxxiera bhala onesta u bhal li ma kellu ebda suspett fiha (fol. 140 u 149) u anke din il-Qorti, minn dak li qrat, thoss li Helen Azzopardi hija persuna affidabbli.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet indikati, tiddisponi mill-kawza billi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta u tilqa' t-talbiet attrici kif dedotti u tikkundanna lill-konvenuta thallas lill-Bank attur is-somma ta' sebat elef u mitejn Liri Maltin (Lm7,200), bl-imghaxijiet legali mid-data tal-prezentata ta' din ic-citazzjoni, cioe', mill-10 ta' Awissu, 1990 sal-pagament effettiv.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu kollha mill-konvenuta.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----